

Економічна безпека підприємств, установ, організацій – стан збалансованості, стійкості до негативних факторів і впливів, здатністю забезпечення фінансовими ресурсами процесів задоволення потреб підприємства та всіх пов'язаних з його діяльністю суб'єктів та забезпечення ефективного функціонування національної економічної системи та економічного зростання [1].

Чинники деструктивного характеру, що формуються на мікрорівні це такі, якими управляти можна, і які формуються на рівні підприємств, установ, організацій.

Розглядаючи дестабілізуючі чинники регіональної характеру, можна відмітити той факт, що одночасна їх дія призводить до порушення економік регіонального порядку, тобто можуть виникати проблеми взаємодії між ними.

У Законі України «Про основи національної безпеки України» зазначається, що: «Національна безпека України – це захищеність життєво-важливих інтересів людини, громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, сучасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам» [1].

Фактори дестабілізуючого характеру порушення національної безпеки це ті, які не дозволяють адаптуватися країні до вимог глобальних перетворень і сприяють її ізоляції від інших держав; невизначеність у геополітичній стратегії регіонів України; нерегульовані міграційні процеси та інші потенційні загрози.

Міжнародна економічна безпека – являє собою комплекс міжнародних умов співіснування, домовленостей та інституціональних структур, за яких кожній країні-члену світового співтовариства забезпечується можливість вільно обирати і здійснювати власну стратегію соціального і економічного розвитку, не піддаючись зовнішньому тиску і розраховуючи на невтручання, розуміння, взаємоприйнятне і взаємовигідне співробітництво з боку інших країн [2].

Дестабілізуючі чинники міжнародного спрямування це такі, які виникають за формування економічної безпеки будь-якої країни через недобросовісне співробітництво, тобто не передбачають забезпечення внутрішньо-економічної стабільності та досягнення стійкого економічного процвітання будь-якої держави.

В силу того, що всі згадані групи факторів негативного впливу на економічну безпеку держави впливають один на одного, обумовлюють появу і формують силу впливу кожної групи на економічну безпеку, їх необхідно розглядати завжди одночасно і не віддавати перевагу тій чи іншій групі, зокрема.

1. Збірник актів нормативно-правового регулювання фінансово-економічної безпеки/ Упоряд.: О. М. Кубецька, Я. С. Палешко, Д. Б. Санакоєв, О. В. Неклеса. – Дніпро, ДДУВС, 2019. 320 с.

2. Горячева К.С. *Механізм управління фінансовою безпекою підприємства* [Текст] : автореферат дис. канд. екон. наук : 08.06.01 року. К. С. Горячева; Київський нац. ун-т технологій та дизайну. К., 2006. 17 с.

Лазарєв Владислав Олександрович

декан факультету
економіко-правової безпеки,
кандидат юридичних наук

Палешко Яна Сергіївна

старший науковий співробітник
навчально-наукової лабораторії
з дослідження проблем економічної безпеки
кандидат економічних наук

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ З УРАХУВАННЯМ ПРОЦЕСУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

На сучасному етапі розвитку в світі відбуваються фундаментальні процеси трансформації, які торкаються цифрової сфери. Стрімкий розвиток, насамперед, інформаційних технологій утворив ринок інформаційних послуг, який включає економіку в цілому. Суб'єкти, які

являються учасниками цього ринку, прагнуть до оптимізації усіх бізнес процесів та внаслідок цього збільшують економічну продуктивність своєї діяльності. Суб'єкти господарювання прагнуть збільшувати свій досвід ринкової співпраці за рахунок релевантної інформації.

Слід зазначити, що більшість світових корпорацій (60 %) розробляють власні стратегії діджиталізації, які насамперед спрямовані на технологічні зміни, враховуючи запити ринкового споживача. Отже, можна стверджувати, що саме діджиталізація створює найкращі умови для взаємодії бізнесу та споживачів.

Розглядаючи процес діджиталізації, в умовах національної економіки та безпеки країни, постає необхідність системи управління в інформаційному просторі.

В загальному розумінні діджиталізація – це процес переведення будь-якої інформації у цифровий формат, тобто до електронного вигляду. Більшість науковців стверджують, що саме діджиталізація являється процесом з використанням цифрових технологій задля поліпшення обслуговування клієнтів.

Створення суб'єктами господарювання веб-сайтів, а також формування каналів для комунікації з клієнтами, та відповідно розвиток соціальних мереж, істотно впливають на розповсюдження діджиталізації бізнесу. Саме цифрові технології надають інформацію щодо діяльності підприємств. Всі вище зазначені зміни вимагають змін в державній політиці та управлінні, а також постає необхідність у перегляді моделей ведення бізнесу.

Одним із основних документів, які регулюють діджиталізацію в Україні являється – Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки», Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації», Закон України «Про національну програму інформатизації» та ін. Таким чином в нашій країні, насамперед, на державному рівні є умови для розвитку діджиталізації. Така політика держави сприяє інноваціям бізнесу з використанням новітніх технологій, що в свою чергу підвищує взаємодію в ринковому середовищі. Завдяки розвитку діджиталізації відбуваються зміни у прогнозуванні, плануванні та обслуговуванні потреб суб'єктів господарювання.

Одним із видів діджиталізації виробництва виступає робототехніка. В першу чергу, робототехніка створюється для автоматизації технологічних процесів, які допомагають в проектуванні, будівництві, здійсненні контролю над комп'ютерними системами та як наслідок обробка автоматизованої техніки.

Діджиталізація найбільш використовується у підприємствах, які працюють у сфері послуг, а також у хімічній, харчовій, автомобільній та суднобудівній промисловостях. Наразі більшість корпорацій спрямовані на введення у свою діяльність кіберфізичних осіб, саме це дозволить отримувати, оброблювати та передавати інформацію майже миттєво, що дозволить створити єдиний інформаційний простір в межах однієї організації.

Український економіст Р. Сіденко досліджує діджиталізацію як основоположний механізм для втілення глобальних змін. Науковець вважає, що діджиталізація звичайно спрямована на розвиток країни у довгостроковій перспективі, але у короткостроковій може призвести до збільшення державних витрат та суперечностей у суспільстві.

Зазначимо, що особливість діджитал-економіки нашої країни являється динамізм, що зумовлює дослідження з даної теми, які мають відповідати потребам суспільства. Основа діджитал-економіки залежить від факторів трансформації виробництва. На глобальному рівні суспільство вже пройшло декілька етапів розвитку, при цьому на кожному етапі спостерігається зміна факторів виробництва, тобто попиту і пропозиції, саме це створило фундамент для розвитку діджиталізації економіки. Щодо державного рівня, то досягнення конкурентоспроможності національної економіки на фоні інших країн відбувається через науково-технічний прогрес та як наслідок через розвиток діджиталізації економіки та населення в цілому. На рівні суб'єктів господарювання діджиталізація втілюється через розвиток веб-сайтів, формуються канали для комунікації з клієнтами та відповідно розвиток соціальних мереж.

Економіка нашої країни перебуває на етапі діджитал-прогресу соціально-економічного розвитку держави, що в свою чергу обумовлює розвиток цифрової економіки (науковий напрям, який вивчає впровадження цифрових технологій до управління економічними системами).

Економічна безпека країни поєднує в собі – безпеку регіонів, підприємств, організацій і населення держави, що означає стан економіки, який з боку суспільства повинен зберігатися і розвиватися в прогресуючих масштабах.

Предметом економічної безпеки, в першу чергу є діяльність особистості, суспільства та держави, щодо захисту їхніх інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз в сферах які сто-

суються економічної діяльності, принципи та методи забезпечення економічної безпеки.

Економічна безпека має наступні ознаки: процес задоволення потреб; захист національних інтересів, суб'єктів господарювання та населення; одна із умов стабільного розвитку; як система попередження заподіяння шкоди; сукупність умов та факторів незалежності країни.

Головним об'єктом економічної безпеки виступає економічна безпека населення і означає стан захищеності життєво важливих інтересів громадян в економічній сфері. Слід зазначити, що економічна безпека населення це фундамент економічної безпеки країни, і означає як сукупність економічних, соціальних, демографічних, екологічних, технологічних і науково-інформаційних (це і означає діджиталізація) відносин.

Економічна безпека держави – це стан економіки та структурних підрозділів влади, при якому виконується гарантований захист національних інтересів, соціально орієнтований розвиток держави, розвинутий економічний та оборонний потенціал навіть при умові найкращого розвитку внутрішніх та зовнішніх процесів.

В умовах ринкової економіки для України національна економічна безпека:

- є макроекономічним показником соціально-економічного розвитку держави;
- є основою для провадження державної політики та поштовхом для розробки заходів для реалізації цієї політики;
- є вирішальною умовою для розробки та реалізації всієї системи економічних інтересів країни.

Економічна безпека включає наступні компоненти безпеки: сировинно-ресурсну, енергетичну, соціальну, екологічну, інформаційну, інноваційно-технологічну, інвестиційну, зовнішньоекономічну. Саме стабільність та сталий розвиток в указаних вище сферах забезпечують соціально-економічний розвиток для всієї держави.

Тобто слід зазначити, що діджиталізація є невід'ємною складовою економічною безпекою країни. Отже розвиток діджиталізації в умовах прийняття управлінських рішень в бізнесі має відбуватися за умов:

- оцінки доцільності реалізації практичних цифрових ініціатив, визначення ймовірності виникнення нових ризиків або можливостей від упровадження діджиталізації;
- визначення умов адаптації компаній нашої країни до змін, при цьому враховуючи швидкі зміни на ринковому середовищі;
- відстеження нових технологій в інноваційних галузях (робототехніка, нові види енергії та Інтернет технології);
- визначення та оцінка обмежень, знаходження способів досягнення прогресу з урахуванням існуючих ускладнень та протиріч;
- прогнозування та діагностування розвитку власної галузі, суміжних та інших стає основою дієвих управлінських рішень;
- підтримка балансу між інноваціями та прагматичним розвитком.

Згідно з вище зазначеним, розвиток діджиталізації, як однієї із складової економічної безпеки держави, повинно відбуватися за умов розробки системи управління по цьому напрямку інновацій, слід проводити моніторинг з наступним прогнозуванням ринкового середовища, оцінювати чинники впливу на конкурентоспроможність суб'єктів господарювання. Також має відбуватися підготовка кадрового забезпечення для розвитку культури та компетенцій інформаційного обміну, для модернізації ІТ-систем і застосування аналітики. Дані напрямки стануть умовою для утворення цифрової інфраструктури та стимулювати інновації в середині країни. При цьому, слід враховувати досвід зарубіжних країн, які направляли свої сили на оптимізацію бізнесу та розробку дієвих ІТ-рішень. Новітні державні програми мають бути направлені на інтегрування стратегій у діяльність суб'єктів господарювання та збільшувати інновації в бізнесі.

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки» № 67-р від 17.01.2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennyakonceptiyi-rozvitku-cifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-20182020-roki-ta-zatverdzhennya-planu-zahodivshodo-yiyi-realizaciyi/>

2. Гудзь О.Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. № 2(24). С. 4–12.

3. Коляденко С.В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні та світі. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2016. № 6. С. 105–112.

4. Косинський В.І., Швець О.Ф. Сучасні інформаційні технології: навч. посіб. К.: Знання, 2012.

5. Краус Н.М., Клаус К.М. Інноваційне табло України. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. № 6. URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/6-2017-ukr>.

6. Стратегії високотехнологічного розвитку в умовах глобалізації: національний та корпоративний аспекти: монографія / Н.П. Мешко, О.М. Сазонець, О.А. Джусов та ін. Донецьк: Юго-Восток, 2012. 470 с.

7. Соколова Г.Б. Деякі аспекти розвитку цифрової економіки в Україні. Економічний вісник Донбасу. 2018. № 1(51). С. 92–96.

Мунько Анна Юрїївна

доцент кафедри

управління та адміністрування

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат наук з державного управління

МУНІЦИПАЛЬНІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК ЗАПОБІЖНИК ДЕФОЛТУ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД)

Дефолт органу місцевого самоврядування або муніципальний дефолт [4], що є більш поширеним поняття в міжнародній практиці фінансово-економічної безпеки на місцевому рівні трактується як неспроможність органу місцевого самоврядування сплачувати свої боргові зобов'язання згідно з умовами відповідних угод або «неспроможність емітента облігацій виплатити власникам облігацій у строк, установлений умовами розміщення, відсотковий дохід за облігаціями та/або погасити частину чи повну номінальну вартість облігацій» [2, с. 331]. Така ситуація може статися через обмежені ресурси території (бюджетні та позабюджетні), невиконання планових показників доходів місцевого бюджету, внаслідок настання надзвичайної ситуації або навіть через зміни в нормативно-правових актах.

Альтернативи фінансування боргу охоплюють широкий спектр варіантів, від запозичення з державних банків до випуску боргових зобов'язань на міжнародних ринках капіталу, залежно від обставин конкретного органу місцевого самоврядування.

Органи місцевого самоврядування, користуючись перевагами децентралізації, постійно намагаються розширити і диверсифікувати джерела фінансування проєктів розвитку території за рахунок мобілізації ринкових інструментів та посилення їхньої фінансової самодостатності.

Все більшої популярності набуває випуск муніципальних облігацій. Вони широко використовуються в Північній Америці як інструмент забезпечення інвестицій місцевого самоврядування. Але такий інструмент є менш популярним в Європі, особливо у Франції та Німеччині, де місцева влада має можливості щодо запозичення коштів зі спеціалізованих банків, таких як «Dexia». Ураховуючи відсутність в Україні таких фінансових установ – випуск облігацій може стати ефективним способом забезпечення реалізації державної політики регіонального розвитку, на який органи місцевого самоврядування матимуть помітний вплив. Місцева влада Мексики не мала прямого доступу до ринків капіталу. Більша частина їх фінансування було отримано від спеціалізованого банку «Banobras» у вигляді коротко- і середньострокових кредитів. Випуск національних зобов'язань, який вперше використали для банків, мав потужні наслідки для розвитку місцевих кредитних ринків. Місцева мексиканська влада отримала доступ до коштів від страхових компаній та інвестиційних банків.

Муніципальна облігація визначається як боргове зобов'язання, що видається місцевим органом влади та підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість паперу з виплатою певного доходу згідно з графіком платежів і головний в кінці терміну.

Таким чином, зв'язок працює як кредит: емітент позичальник – тримає кредитор – купон інтерес. Мета – аналогічна банківському кредиту. Емітент (орган місцевого самоврядування) продає облігації для широкої публіки (часто інвестиційному банку) і використовує доходи від продажу фінансування інвестиційних проєктів.

Муніципальна облігація може бути видрукована і випускається як банкнота. Хоча частіше облігації видаються тільки в електронному вигляді, створюючи значну економію для емітентів. Ставка облігації може бути фіксованою або змінною.

Найбільш поширений спосіб випуску облігацій через андерайтинг. Суть полягає в тому, що один або більше банки купують весь випуск облігацій в емітента і перепродають